

SÄREGEN ALLGAIER

Alla veterantraktorer syns inte bara på museum eller olika event. Folke Lavetti i Vargön använder sin Allgaier A 111 från 1953 när han vill förflytta sig med klass och stil. Hans åkturer väcker helt klart uppmärksamhet.

AV BO NORVINGE (TEXT & FOTO)

Folke Lavetti från Vargön mellan Trollhättan och Vänersborg har en riktigt fin Allgaier A 111 System Porsche årsmodell 1953. Den använder han som ett fortskaffningsmedel vilket gör att den i trakten blir ett av de i särklass ovanligare inslagen i trafikbilden. Överallt möts han av vinkningar och glada miner. När han också hängt sin kärra på dragkulan erbjuder han dessutom folk att åka med, vilket uppskattas. Snart blir det också en slätterbalk med sittplatser som kan tas med på turerna.

Folke har haft sin Allgaier i 30 år. Det var Ruben Blom på Rubens Maskinhistoriska samlingar utanför Götene som fixade fram den åt Folke. Han i sin tur ska ha köpt den för 40-50 år sedan från ett dödsbo.

Skadat motorblock

Renoveringen påbörjades för sju år sedan. Det mesta har gjorts i hans lilla bilgarage i anslutning till huset inne i samhället. Det blev ett omfattande projekt. Inte minst då Folke behandlades för cancer vid tidpunkten.

- Jag kunde sitta på den en kvart sedan fick jag gå in och vila, säger Folke.

Först och främst fick Folke ta motorblocket för svetsning i Lidköping då det var flera sprickor i vevhuset. Folke tror att dessa tillkommit efter att någon en gång i tiden försökt starta den genom att spruta in startgas i vevhusventilationen. Explosionen tror han dessutom förstörde lagersätena.

Kopplingshuset läckte också olja. Två gånger har traktorn tagits isär. Kopplingshuset är nu svetsat men lite läckage kvarstår. Så därför får den gå utan kåpa men med en liten hink som fångar upp oljedropparna.

Mycket svets- och plåtarbete har projektet

också inneburit. Rostangrepp och bucklor är bara att räkna med efter alla år. Motorhuven är däremot lite bubblig och kommer att åtgärdas längre fram.

- Jag har fått hjälp med grovsvetsningen av Ingemar Johnsson i Arentorp. Men det mindre har jag gjort själv, med hjälp av min vän och arbetskamrat från Flygmotortiden, Maj Jacobsson, som suttit brandvakt, säger Folke.

Reservdelsfixande

Stor hjälp med projektet har han också fått av Porschegurun i Fristad, Åke Brunnegård, som stått för mycket teknisk support och inte minst nödvändiga reservdelar till traktorn. Men ibland har rätt reservdelar inte gått att få tag på. Då måste det lösas på annat sätt. Exempelvis så ska det i original vara grafitgidlager till kopplingen. Det var nerslitet och ett nytt gick inte att hitta men det visade sig att urtrampningslagret till Volkswagen 1200 passade, så det fick ett sådant i stället.

Folke har gjort det mesta själv. Hans teknik- och mekanikintresse är synnerligen stort och erfarenheten efter 23 år på Volvo Flygmotor gör inte saken sämre. Däremot inledde han sin yrkesverksamma bana som tillskärare inom konfektion och arbetade inom yrket på Miss Marys Modehus i Borås där han bland annat designade behåar.

Eget avgassystem

Folkes Allgaier är däremot ingen originalrenovering efter regelboken, det kan snabbt konstateras. Han har egna lösningar för att passa honom och hans önskemål.

- Jag ville inte sitta i röken, så jag byggde ett eget avgassystem, säger Folke.

Det uppgående pipan är tillverkad av ►

BAKOM RATTEN

Namn: Folke Lavetti.

Årsmodell: 1948.

Yrke: Pensionär.

Min första traktor: Allgaier A 111.

Antal traktorer för närvarande: En.

Antal traktorer jag ägt: En.

Bästa traktor jag ägt: Allgaier A 111

Sämsta traktor jag ägt: Ingen.

Bästa traktorminne: När jag fick köra min farbrors Ferguson Grälle, Ford eller Volvo T 22 med hö. Det var turer på tre mil. Annars så var det när jag efter ett halvår fick loss kolven på Allgaiern.

Värsta traktorminne: Det var tråkigt när jag upptäckte att det varit en vevhusexplosion.

Bästa mekartsips: Man ska vara enveten på rätt sätt och inte förivra sig. Om man inte kommer åt en smärgel kan man fasettslipa borren med vinkelslip. Bästa rengöringsmedlet är Brake Cleaner.

Allgaier A 111 presenterades 1952 och de sista färdigställdes 1956. Därefter gick den under namnet Porsche-Diesel med typbeteckningen P 111.

"Man ska var enveten på rätt sätt och inte förivra sig."

Söderberg & Haak var svensk importör av Allgaier och Porsche traktorer. Närmare 2.000 Allgaiert traktorer kom hit.

Den bogserade slätterbalken tillverkad av Westeråsmaskiner i Morgongåva håller på att iordningställas. Även den ska kunna ta med utflyktssugna på traktortur.

Det uppåt-gående avgasröret är inte original. Det är tillverkat av ett vattenledningsrör och fyrkantör. Dessutom med renslucka för sotning.

Den lilla verktygslådan används till förvaringsutrymme. I den har Folke också dolt timmätare, voltmätare och klocka.

Den encylindriga luftkylda dieselmotorn på 822 kubik gav 12 hästkrafter. Porsche-designen med separata cylindrar fanns även i två-, tre- och fyrcylindriga varianter.

TRAKTORFAKTA

Modell: Allgaier A 111.
Tillverkades: 1952-1954.
Årsmodell: 1953.
Motor: 1-cylindrig, luftkyld 4-taktare.
Bränsle: Diesel.
Cylindervolym: 0,82 l.
Borr x slag: 95 x 116 mm.
Effekt: 12 hk vid 2.200 varv.
Transmission: 4 växlar framåt och 4 bakåt.
Bränsleförbrukning: På 80 timmar har den tagit ca 15 liter.
Tankrymd: 35 l.
Mått: Längd 2.495 mm, Bredd 1.490 mm.
Vikt: 870 kg.
Övrigt: Allgaier A 111 är den mest eftertraktade modellen bland samlare.

► vattenledningsrör och fyrkantör. Längst ner är det en liten renslucka för att man ska kunna rensa ur sot.

Hela elsystemet med alla elkablar är utbytt. Även alla glödlampor som ersatts med modernare av led-typ. Folke ansåg helt enkelt att belysningen annars skulle ta förmycket av ström då generatoren bara laddar 20 Ah. För att få blinkersfunktionen att fungera tillverkade han också ett blinkrelä för led-tekniken. Annat som kan nämnas är bakaxelns bottenkåpa som i ursprungligt utförande saknar avtappning. För att förenkla oljebyte har Folke därför tillverkat avtappningspluggar.

– Det ska pillas. Jag är nog en idéspruta, säger Folke och startar upp sin ögonsten.

Körningarna bokförs

Så snart Allgaiern tuffar i gång kommer de ljuvliga tonerna från den encylindriga luftkylda dieselmotorn.

Folke är imponerad över regulatorns förmåga att hålla den 870 kilo tunga Allgaiern på rätt varv i alla lägen.

– På varvet man ställt den, där går han. Jag har inte varit med om någon som går så bra, säger Folke som gärna tar ut traktorn i området.

Ofta blir det en tur in till Vänersborg för en kopp kaffe. Det blir drygt en mil tur och retur. Traktorn har gått 80 timmar sedan den i stort sett blev klar i september 2017. Det håller Folke koll på då han noggrant bokför alla körningar och allt som händer kring traktorn.

Några tillfällen till provkörningar följde under senhösten samtidigt som han slogs med myndigheterna för att bevisa att den papperslösa traktorn inte var stulen. Den 5 december blev det till slut dags för registreringsbesiktning och den 22 kom registreringskylten. Två dagar senare, på julafton, tog Folke en åktur i grannskapet under en timme i åtta graders temperatur med skylten på plats.

Det spelar helt enkelt ingen roll vilken tidpunkt eller vilket väder det är för Folke Lavetti. Traktorn ska användas och njutas av. □

Bak på traktorn sitter en stor förvaringslåda med bland annat brandsläckare och bogserlina, och inte minst kaffekopp och termos för kaffepauser.

En Albin bogserad motorspruta från Nossebros brandförsvär ligger till grund för Folkes kärra, med vilken han kan ta med folk på utflykter.

En del nya strömställare har tillkommit sedan traktorn var ny 1953, men så har den en hel del extra funktioner som inte fanns då.